

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

– Wydział Instrumentalny –

Malwina Mikołajczak-Lutrzykowska, Krzysztof Lutrzykowski

Skład kameralny skrzypce-akordeon w twórczości kompozytorów XX i XXI wieku.

Analiza problemów wykonawczych na podstawie wybranych utworów

Promotorzy: prof. dr hab. Elżbieta Rosińska, prof. dr hab. Małgorzata Skorupa

Utwory na skrzypce i akordeon stanowią niezwykle interesującą fuzję tych jakże odmiennych instrumentów muzycznych. Z jednej strony skrzypce – instrument o wieloletniej tradycji oraz budowie ukształtowanej i nieomal nie zmienionej od ponad dwóch wieków; predestynowany do gry linearnej, bardziej niż polifonicznej, czy akordowej – choć i w tym zakresie wspaniale brzmiący. Z drugiej zaś – akordeon, którego współczesna konstrukcja ukształtowała się niespełna kilkadziesiąt lat temu. To instrument dęty o specyficznym kolorycie dźwiękowym, stworzony do gry harmoniczej. Mimo wielu różnic, skrzypce i akordeon brzmią razem bardzo dobrze. Ich zestawienie dało i wciąż daje kompozytorom szeroki wachlarz możliwości fakturalnych i brzmieniowych.

Dzieło artystyczne składa się z dwóch płyt CD. Pierwsza z nich zawiera utwory polskich kompozytorów: *Chain for violin and accordion* Sławomira Kaczorowskiego; *Skrzyp-ak – humoreskę na skrzypce i akordeon* Barbary Kaszuby; *Hunting for violin and accordion* Leszka Kołodziejskiego; *Trzy Szkice* Krzysztofa Naklickiego oraz *Sonatę na skrzypce i akordeon* Macieja Zimki. Drugi album zawiera utwory kompozytorów zagranicznych: *Six Melodies for violin and keyboard* Johna Cage'a; *A Bird's Eye View* Chiela Meijeringa; *Kyrie eleison for violin and accordion* Volodymyra Runchaka i *Tango-metamorphosen* Friedemanna Amadeusza Treibera.

Rozprawa doktorska składa się ze wstępu, trzech rozdziałów i zakończenia. Przedmiotem analizy są kompozycje zawarte w dziele artystycznym. Zdaniem autorów utwory te stanowią szerokie spektrum literatury na skrzypce i akordeon.

Rozdział pierwszy został podzielony na dwa podrozdziały. Zawierają one informacje dotyczące historii instrumentów – skrzypiec i akordeonu oraz literatury na ten skład kameralny. Prawdopodobnie pierwszym oryginalnym utworem na omawiany duet jest kompozycja Hermanna Zilchera z 1941 roku – *Variationen über ein Thema von Mozart op.*

94. W niniejszym rozdziale opisano także zjawiska, które wpływają na rozwój literatury, są to m.in.: udoskonalanie konstrukcji instrumentów, konkursy kompozytorskie i akordeonowe, zamówienia kompozytorskie, a przede wszystkim działalność akordeonistów-kompozytorów, którzy tworzą dzieła na ów duet, a następnie prętnie je propagują. W pierwszym rozdziale wspomniano również o transkrypcjach, które stanowią ważną część repertuaru duetów.

Rozdział drugi zawiera opis budowy formalnej kompozycji wchodzących w skład dzieła artystycznego oraz okoliczności powstania tych utworów. Analizy utworów autorstwa kompozytorów – akordeonistów dokonał Krzysztof Lutrzykowski, a są to: *Hunting for violin and accordion* Leszka Kołodziejkiego, *Trzy szkice* Krzysztofa Naklickiego, *Kyrie eleison for violin and accordion* Volodymyra Runchaka i *Sonata na skrzypce i akordeon* Macieja Zimki. Natomiast pozostałe utwory opisała Malwina Mikołajczak-Lutrzykowska: *Six Melodies* Johna Cage'a, *Chain for violin and accordion* Sławomira Kaczorowskiego, *Skrzyp-ak – humoreska na skrzypce i akordeon* Barbary Kaszuby, *A Bird's Eye View* Chiela Meijering oraz *Tango-metamorphosen* Friedemanna Amadeusa Treibera. Ten sam podział zastosowano w trzecim rozdziale.

W rozdziale trzecim ponownie omówiono wybrane dzieła, lecz tym razem w kontekście problemów wykonawczych: indywidualnych i kameralnych, a należą do nich m.in.: wycucie proporcji, dopasowanie intonacji skrzypiec do akordeonu – instrumentu o stroju temperowanym, czy ujednolicanie artykulacji i barwy dźwięku. Opis uzupełniają wskazówki interpretacyjne.

Gromadzenie materiałów niezbędnych do powstania tej dysertacji trwało ponad sześć lat, od początku istnienia duetu autorów pracy. W dotarciu do ponad osiemdziesięciu pozycji literatury oryginalnej na skład kameralny skrzypce – akordeon pomogła w dużej mierze życzliwość zaprzyjaźnionych akordeonistów.

Autorzy niniejszej pracy mają nadzieję, że będzie ona pomocna duetom skrzypce-akordeon w doborze repertuaru i w rozwiązywaniu problematycznych zagadnień wykonawczych. Być może będzie ona także bodźcem dla kompozytorów do tworzenia dzieł na skrzypce i akordeon.

The Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk
– Instrumental Faculty –

Malwina Mikołajczak-Lutrzykowska, Krzysztof Lutrzykowski

Violin-accordion duo in the works of 20th and 21st century composers.
Analysis of performance problems based on selected examples

Promoters: prof. dr hab. Elżbieta Rosińska, prof. dr hab. Małgorzata Skorupa

Pieces for violin and accordion are an extremely interesting fusion of these different musical instruments. On the one hand, the violin – an instrument which has a long tradition and a structure shaped and almost unchanged for more than three centuries; predestined to play linear, more than polyphonic. On the other hand, the accordion – whose modern design was formed less than a few decades ago. This is a wind instrument, created for harmonic playing, with a peculiar color of sound. Despite this, violin and accordion sound great together. This combination gave, and still gives a wide range of capabilities for the composers.

An artistic work consists of two discs. The first album contains pieces of Polish composers: *Chain for violin and accordion* by Sławomir Kaczorowski; *Skrzyp-ak – humoresque for violin and accordion* by Barbara Kaszuba; *Hunting for violin and accordion* by Leszek Kołodziejcki; *Trzy Szkice* by Krzysztof Naklicki and *Sonata for violin and accordion* by Maciej Zimka. The second album contains works of foreign composers: *Six Melodies for violin and keyboard* by John Cage; *A Bird's Eye View* by Chiel Meijering; *Kyrie eleison for violin and accordion* by Volodymyr Runchak and *Tango-metamorphosen* by Friedemann Amadeus Treiber.

This doctoral thesis consists of an introduction, three chapters and a conclusion. The object of analysis are the compositions included in an artistic work. According to the authors, these pieces represent a wide spectrum of literature for violin and accordion.

The first chapter is divided into two sub-chapters and contains information about history of the instruments – violin and accordion and the literature for this chamber ensemble. Probably the first original piece for violin and accordion was a composition by Hermann Zilcher from 1941 – *Variationen über ein Thema von Mozart op.94*. The authors describe also in first chapter the phenomena which influence the development of this literature: improving

instruments' construction, competitions (composer and accordion), commissions and most of all – composers performing the accordion – they create new duos and many new pieces for them. The first chapter also mentions transcriptions which are an important part of the repertoire of duets.

The second chapter describes the creation circumstances of selected works and presents their formal analysis. Krzysztof Lutrzykowski describes compositions of accordionists (*Kyrie eleison for violin and accordion*, *Trzy Szkice*, *Sonata for violin and accordion* and *Hunting for violin and accordion*) and Malwina Lutrzykowska – other works (*Chain for violin and accordion*, *Skrzyp-ak – humoresque for violin and accordion*, *Six Melodies for violin and keyboard*, *A Bird's Eye View* and *Tango-metamorphosen*). The same division was applied in the third chapter.

Description of chamber problems is delivered in the third chapter of this doctoral thesis. The most common problems are: sense of proportion, intonation (in violin part), unification of articulation and timbre of tone.

Searching of works which titles are present in this doctoral dissertation lasted six years – starting from the 2011. It was difficult to find these works which have not been published or have never been performed. The authors have managed to reach over eighty positions of original literature for the violin and accordion.

The authors hope that this doctoral dissertation will be helpful to duos in selection of the repertoire and to solve the problematic aspects. Perhaps, this work will also stimulate the composers to create more and more new works for the violin and accordion.